

ישיבת "הכותל" ירושלים
לעילוי נשמת
ר' לוי ב"ר משה כלאתי ז"ל
תרומת אשתו וילדי-לונדון

תורת התנאים (יא) כה

רשי הפועלים פרק שביעי בבא מציעא דף פד פה מהרשא

אמר רבי חביבין יסורין קביל עליה תליסר שני שית בצמירתא (ב) ושבע (בצפדינא (ג)) [בצפירנא] ואמרי לה שבע בצמירתא ושית (בצפדינא) [בצפירנא] ב אהורייריה דבי רבי הוה עתיד משבור מלכא כד הוה רמי כיסתא לחיותא הוה אויל קלא בתלתא מילי הוה מכויין דרמי בהתא שעתא דעייל רבי לבית הכסא ואפ"ה מעבר ליה קליה לקלייהו ושמעי ליה נחותי ימא ואפ"ה יסורי דר' אלעזר ברבי שמעון עדיפי מדרבי דאילו ר' אלעזר בר' שמעון מאהבה באו ומאהבה הלכו דרבי על ידי מעשה באו ועל ידי מעשה הלכו. ע"י מעשה באו מאי היא דהוה עגלא דהוה קא ממטו ליה לשחיטה אול תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בבי א"ל זיל לכך נוצרת אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין. על ידי מעשה הלכו יומא חד הוה קא כנשא אמתיה דרבי ביתא הוה שדיא בני ברכושתא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב (תהלים קמה) ורחמיו על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם (רחימו) נרחם עליה

נעלמות מהם וזכרון בדבר: חביבין יסורין. שראה שהעילו יסורים של ר"א שלא שלטה בו רמה: בצמירתא. אכן שבמקום קטנים: (צפדינא) [צפירנא]. חולי שבחוק הפס וזמנו מיטג"א:

מספוח: עבר קליה. דרבי: לקלייהו. דחיותא: תליא לרישיה בכנפי דרבי. החציף ראשו תחת כנפי כסותו: אמרי. ברכיש: כנשוא ביתא. מכבודת הכית: שדיין בני ברכושתא. היו מוטלין שם בני חולדה: ואפ"ה. דלא תתא מיטרא ברהטו שני: כי הוה עקרי פולגא. לטון: ממשרא. מן הערונה: הוה קיימא בירא מלאה מיא. היתה הגומא שומדת מלאה מים: שזכרתו

כולהו שני יסורי דרבי לא איצטרך עלמא למטרא
"דאמר רבה בר רב שילא קשה יומא דמטרא
כיומא דדינא ואמר אמימר אי לאו צריך לעלמא
בעו רבנן רחמו עלייהו ומבטלינן ליה אפילו הכי
כי הוה עקרי פוגלא (ג) ממשרא הוה קיימא בירא
מליא מיא:

וק"ל: תליסר שניין כו' דחילו רבי אלעזר
בר' שמעון מאהבה בלו כו'. יראה לפרש
דלא נהקבלה תפלתו לבא חלא ביום יבואו
יהו י"ג שניין וכן היו ו' בצמירתא כו'

אבל דראב"ש מאהבה בלו כו' דאמרינן לעיל באורחא אמר בואו כו' בצפרא אמר זילו מפני ציטול תורה ודאמרינן פ"ק דברכות איזה הן יסורין של אהבה שאין בהן ציטול תורה אבל דרבי לא בלו חלא ע"י מעשה עגלה ולא הלכו בכל יום כשאמר לכן זילו שלא היו יסורין של אהבה חלא על ידי מעשה דכתי כרכושתא הוה חזני והוה מבוחר שחמר לעגלה דהוה קא ממעי לה לשהייה לכך נוצרת דזה מומדה האזריות שהעגל הוה מוצטר שבמינין ועגל בן יומא קרוי שור ורוב עגלים לאו להכי קיימי חלא רובן לרדיא קיימי דאמרינן בפרק הכרה ולא אמרו חלא סוף בהמה לשחיטה והיינו בסופה אבל בתחלתה לרדיא קיימא ועל כן אמר ליתו עליה יסורין דגם סוף אדם למות בזמניה ולא בתחלתו חלא דיסורין ממרקין וע"י מעשה הלכו בכל לפרא ונעשו יסורין של אהבה על ידי כרכושתא שהם בני החולדה שהוא המין השפל שבכל המינין שנבראו מיסוד התחתון דאמרינן בפרק העור והרועב כל המינין שיש ביבשה יש בים חוץ מחולדה שנאמר האזינו כל יושבי חלד ואפילו הכי אמר עליהן ורחמיו על כל מעשיו חף על מעשיו שהיומר. שפלים: ואמר דבולי

דאין יסורין חלא בלדיקים ובצעלי השובה אבל לא אצטרך עלמא למטרא
שלא היה דינא בעלמא ולא היה מדה הדין שולט בעולם שלא להבחין בין לדיק
לרשע ואפ"ה כי הוה כו' הוה קיימא בירא מליא מיא וזו הברכה היא מן
הההום דאמרינן סוף פ' סדר העניות
אין לך טפה מלמעלה כו' שאין התהום
עולה מלמעלה עפחיים ועוד י"ל משום

עיון יעקב

עלמא למטרא חפשי לומר מטעם כדא"י בפרק הנושא שאמר רבי על עמנו גלוי וידוע שזוגעתי
בעשר אצטעתי ולא נכתיפי חפילו באצטע קטנה לכך נהנו מהם הכריות ע"ד דאמרינן כל
בעולם כולו ניזון בשביל תיכא בני ודי לו בקב סרובין ועייל ע"ד דאמרינן פ"ב דתעניות
שגזרינן י"ג תעניות על היבוא בשביל גשמים לכך רבי שקיבל עליו י"ג שנה יסורין היו נגד
י"ג תעניות חלו ועייל ללכך קבל על עמנו י"ג שנים יסורין דאמרינן בדרים דף מ"א רבי
סוה גמג' חלת עשרי חפי הלכה וי' דברים נקטין ע"י יסורין לכך קבל עליו י"ג שנים יסורין:

הרי"ף

א"ר חביבין יסורין וכו'. פירש"י ראה שהעילו היסורין של רבי אלעזר וכו' משמע
שבראותו שנת היסורין תבע רבי יסורין וקשה דלקמן אמרינן ע"י מעשה בלו דהכחו
פגלה וכו' וא"כ שלא מלוצט בלו עליו היסורין ושמא אע"פ שברו מעמנו ע"י מעשה מ"מ
לא עמדו י"ג שנה חלא מדעשו של רבי כיון שהיה תועלת היסורין לר' אלעזר אז ראה רבי להחייסר י"ג שנה: בולדו שני דיסורי דרבי לא איצטרך עלמא למטרא. ופא דאמרינן

וכא דאמרינן

שם. דרבי ע"י מעשה בלוי וע"י מעשה הלכו. קשה כיון דרבי קבל מעלמו היסורין באהבה, כמ"ש בתלמודא אמר רבי חייבין יסורין קביל עליה תליסר שני, א"כ למה לא היו יסוריו כמו ר"א. ונ"ל בס"ד, דעל כל מיני יסורין יש מלאכים ממונים, אך מי שמקבל עליו יסורין של אהבה באמת הם יבואו ע"פ דבורו, וילכו ע"פ דבורו, ולכן ר"א היה בערב חומר למלאכים הממונים על היסורין, ובואו אחי בואו רפי ומביאים לו היסורין, וצבורק א"ל שלכו, ומסלקים המלאכים היסורין ממני, ורבי, בתחלה כאשר קבל בפני יסורין של אהבה, היה נ"כ זכה כר"א, שיבואו ע"פ דבורו, וילכו על פי דבורו, אמנם אחר שקבל מאהבה נודמן זה במעשה של העגל, ומחמת מעשה זו קטרנו המקטרגים, ואמרו שאין מן הראוי שיזכה כר"א, שיבואו היסורין עליו ע"פ דבורו, וילכו ע"פ גזרת צ"ה של מעלה, כאשר יודמן לו מעשה הפך אותה מעשה של העגל, שימלאו לו על ידה סגנוניא לסלק היסורין ממנו, ולכן קאמר דרבי על ידי מעשה בלוי, וע"י מעשה הלכו:

מכתב מאליהו

הרב א. א. דסלר

כלים רגישים מאד הן מדות הנפש. וביחוד מדת החסד, והן עלולות להיפגם גם בסיבה כלשהי. דבר זה נוכל ללמוד ממעשה בפלא המובא בגמרא על רבי יהודה הנשיא. הלא הוא הרבה חסדו עם כלל ישראל לדורות בזה שעמל וטרח בסידור וכתובת התורה שבעל-פה — המשניות. הוא היה בעל חסד שאך נתן את הכל לאחרים, ולעצמו לא נטל כלום. כאמרם רז"ל שאף ששולחנו של רבי היה בעשירות מופלגת, נהנו מזה רק האורחים. והוא לא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, כדאיתא בגמרא (כחובות ק"ד): „בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בחורו, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה“.

ולמרות כל זאת איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה):

„ההוא עגלא דהוו קא ממטו ליה לשחיטה. אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי (החביא את ראשו תחת כנפי כסותו — רש"י) וקא בכי. אמר ליה: זיל לכך נוצרת. אמרי (ברקיע — רש"י): הואיל ולא קא מרחם, ליחו עליה יסורין“.

רבנו הקדוש השיג ברוח הקודש שהעגל יגיע לתכליתו על ידי שיאכל על ידי תלמיד חכם ירא שמים. כי ישמש בזה כלי לעבודת ה' שלו. ויתעלה על ידי זה; לפיכך אמר: „זיל לכך נוצרת“ — בזה חשיג את תכליתך. לפי ההבנה השכלית לא היתה שום אכזריות במאמרו. ובכל זאת, רגש החסד נפגם במשהו על ידי זה, כי לא דבר קל הוא למסור את הנפש על קדוש ה'. גם כשהשכל מכיר באישר הגדול הצפון בזה. הרי מצינו אצל רבי עקיבא שמרוב דבקותו בשעת תפלתו — „אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת; וכל כך למה מפני כריעות והשתחויות“ (ברכות ל"א). בכל זאת היה צריך לעמול כל ימי חייו כדי שיהא מסוגל למסור את נפשו בשמחה אם יתנסה בזה. כאמרם רז"ל שתלמידיו ראוהו מוסר נפשו בשמחה. ושאלו: „רבנו, עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער... מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו“ (ברכות ס"א). „כל ימי הייתי מצטער“ פירושו, שכל ימיו עמל בזה. הרי, שמצד הרגשת החסד לא קל הוא לצוות על מסירות נפש, ולענות „לכך נוצרת“; לכן על ידי זה נפגם במשהו רגש החסד העדין של רבנו הקדוש. וכדי לתקן את הפגם הדק הזה, קבל עליו יסורים איומים משך שלש עשרה שנה, כמבואר בגמרא שם.

הרי שמדותינו הטובות כלים יקרים הן מאד. עליהן צריך לשמור מכל משמר, שלא יפגמו במאומה. עלינו שומה לתקן ולהעמיק, כי הן כלי העבודה שלנו, ובהן תלויה כל עלייתנו בעולם הזה, והם גם הכלים לקבלת השכר לעולם הבא.

(כד) דף פ"ה ע"א בגמרא אמר רבי חייבין יסורין קביל עליה. קשה דלקמן אמרינן על ידי מעשה בלוי הואיל וגא מרחם ליחו עליה יסורין וכן ע"י מעשה הלכו. ויראה כי ודאי מדריגות מדריגות יש כי מחקיים בלדוק ותגזר חומר ויקט והנה חלל בלדוק שאין מדת הדין מתוחה נלוו כל הדם זוכה שחט חפץ לקביל עליה יסורין שישמעו מן השמים נעשות חפזו הנה אמרו ע"י כרחק אהה חו אף שהאדם קץ בחייו חין הדם שליע צרחה נכלות אה הכוח וכמו כן ציסורי בלדיקים אה הפנים ציסורים הנה מדריגות מדריגות יש הנה רח"ש הגיע למדריגה זו. ככן כמנך אשר לו רשות נעלוע ונעשות כחות נפשו בני מוחה לכן כשקיינן היסורין ע"פ דיבורו בלוי היסורין ושלוחי ההשגחה ציסורין הממונים להשפיע כח המוסר והחולשה צרפיון אצרים שיבוי מסוגלים ליסורים מצני עורר מדת אכזריות נהמשך עניה מדת הדין האכזרי ולא זכה רבי לכן כי אה ע"י מעשה אכזריות שנודמן לו אחר שעורר צ"ה מדת הדין אז אמרו ניחי עליה יסורין ואין זו מדריגה כמדריגת רח"ש שהיה צידו להביאם עליה מצני שום עורר מעשה אכזריות וכמו כן הלכו לרצונו ורבי לא זכה להסיר שצטו של מדת הדין עד שצא מעשה רחמנות לידו. ואולי זה היה אחר י"ג שנה או שנודמן לו צסוף י"ג שנה מעשה זה כדי שיעורר הרחמים על ידי מעשה רחמנות ופועל דמיונו לרחמים לא כן רח"ש שנסתלקו ממנו צרחה שפתו לצד מצני שום התעוררות פועל דמיונו לדין או לרחמים. אבל וודאי חילו לא קיבל עליה יסורין מרצונו חין צמעשה זה כדאי לחייבו ציסורין. כן נראה פירוש דברים הללו:

(כה) בגמרא דהאי עגלא כו' זיל לכך נוצרת. מוצאנו הנה בהתעלות המדריגות כי כולם נצטרו להתעלות כי הדומם שכות העפר מהעלה בצומח והלומח מהעלה בחי שאוכל אותו והחי בחי מדבר ובענין עולים נילוצי קדושה צמדריגת דל"ה והנה העגל הזה היה רמוז צו שצכה שעדיין יש לו להעלות מדריגת לומח שבו. ואולי היה חיוכ גלגול נשמה שעדיין לא נשלם תיקונו לצא בחי מדבר ועדיין היה לו להעלות מדריגת לומח ואז יתוקן ע"י שחיטה בחי מדבר. לכן אמר סוף צהמה לשחיטה אחר שהצדמה העלמה הלומח הראוי לה אז סופה להתעלות בחי מדבר ולא נאסר לשחוט עגלים מספיקא שמא יש להם עוד להעלות למהים כיון שאפשר שצבר נשלם מה שראוי לו להעלות או שיושלם הלומח על ידי צעלי חיים אחרים. אבל עגל זה רמוז לו שעדיין יש לו לתקן למהים. ורבי ח"ל זיל לכך נוצרת שחטלה צמדריגת חי. לכן צצני יסורי דרבי לא חילעריך עלמה למיטרא כי המער הוא מעלה הדומם ללומח וצחסרונו חין כה דדומם להעלות הלומח וכל שמתעלה הלומח מוכשר יותר להעלות בחי. ואפשר שודאי לשון לכך נוצרת חינו בלשון אכזרי שיוצן ממני שצבר להפסד וחסרון אף שיש לפרשו לכך נוצרת שחטלה ממדריגת חי לחי מדבר הצנה בלשון נראה כאכזריות ואולם צצני כרכושא שהוא שרץ עמה שאין צצטרו תועלת בעגלה לכן אמר ורחמיו על כל מעשיו לכן אמרו הואיל וקא מרחם חיוגלחי מילתא שמה שאמר בתחילה לכך נוצרת הוא גם כן רחמנות שיעלה למדריגה ועמ"ש צסמוך:

הגמרא מספרת (בבא מציעא פה.): "כל שני יסורי דרבי אלעזר [ב"ר שמעון] לא שכיב איניש בלא זימניה (לא מת אדם קודם זמנו). כולהו שני יסורי דרבי לא איצטריך עלמא למיטרא". ובירושלמי (כלאים פ"ט ה"ג), יכן הוא בבראשית רבה (לג, ג), מפרש שחש רבי בשיניו שלש עשרה שנה, ואמר רבי יוסי בר אבין "כל אותן י"ג שנה שהיה חושש רבי את שיניו לא הפילה עוברת בארץ ישראל ולא נצטערו היולדות".

וביאור הענין עיין בספר דרך ה' (ח"ב פ"ג אות ח) שהצדיק כשמקבל באהבה יסוריו לתועלת דורו "באותו מעשה מיטיב לדורו שמכפר להם". ועוד כתב שם באופן הכפרה, שנמצאת מדת הדין מפויסת, וגם חסד גדול הוא, כי מכיון שהם צדיקים "תתפייס במועט בהם כבמרובה בחוטאים עצמם". והענין הוא על פי אמרם ז"ל על הפסוק "בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד" (ויקרא י, ג), "כשהקב"ה עושה דין בצדיקים מתירא ומתעלה ומתקלס, אם כן באלו כל שכן ברשעים" (רש"י שם מזבחים קטו). והנה כל

שירת מיוסור שנת תשל"ב

ממון ראש הישיבה
הגולה שמואלביץ שליט"א

עונש בעולם הזה הוא ללמד, הלימוד אפשרי בשתי דרכים: או שהחוטא מתייסר ולומד מיסוריו, או שהצדיק מוסר נפשו באהבתו לכלל ומקבל על עצמו יסורין שילמדו גם אחרים ממנו על דרך קל וחומר הנ"ל (ואולי אלה הם נקראים יסורין של אהבה). [הגמרא (ב"מ שם) מחלקת בין יסורי ר' אלעזר ב"ר שמעון ש"מאהבה באו ומאהבה הלכו", שביקשם מעצמו, לאותם של רבי "שעל ידי מעשה באו ועל ידי מעשה הלכו" — המעשה היה שלא ריחם על העגל שבא לחסות תחת כנפיו, עי"ש — היינו שלא ביקשם מעצמו אלא שבאו על ידי סיבה קלה, אבל על כל פנים הרי קיבלם לשם כפרת הכלל].

והנה ככל אשר יגדל הצדיק, וככל אשר יקטן החטא הקל שהיה סיבה חיצונית ליסוריו, עוד תגדל הקל-וחומר בכפלי כפליים. (הציור לזה: מאזנים עשרוניים שנותנים עליהם משקל קל בצד אחד ומשקלו מתראה פי עשרה בצד שני). והוה שאמר רמח"ל (לעיל) שמדת הדין מתפייסת במועט מהם וכר.

ונמצאנו למדיק עוד סגולה נפלאה לזכות ליום הדין, והוא להיות רחמנים, וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים.

וכן מצינו (ב"מ פ"ה.) יסורים דרבי על ידי מעשה באו, ועל ידי מנשה הלכו, ע"י מעשה באו, מאי היא, דההיא עגלה דהוה קא ממטי ליה לשוויטה, אזל תלי' לרישי' בכנפי' דרבי וקא בכי, אמר ליה זיל לכך נוצרת, אמרי (ברקיעא) הואיל ולא קא מרחם, ליתו עליה יסורים, וכו' יעו"ש.

ונתבונן נא בדבר, רבי זכה לתואר "רבינו הקדוש" תואר שלא מצינו על שום אדם בעולם, ועי' בהקדמת הר"מ לפיח"מ"ש שכתב

עליו, והיה יחיד בדורו, ואחד בזמנו, איש שנמצאו בו כל החמדות והמדות הטובות, עד שזכה אצל אנשי דורו לקרותו רבינו הקדוש, ושמו יהודא, והיה בחכמה ובמעלה בתעליתם, כמו שאמרו מימות משה רבינו ועד רבי לא ראינו תורה וגדולה במקום אחד, וחייה בתכלית החסידות והענוה והרחקת התענוגים, כמו שאמרו משנת רבי בטלה ענוה ויראת חטא וכו' יעו"ש, ועל ידו נשחמרה תורה בישראל, ע"י שחיבר המשנה, וכ"ז לא הועיל לו להנצל מן היסורים הנוראים, שלקה משום "דלא קא מרחם", וכ"ז כמש"נ דאין הדבר בבחינת עונש, אלא מהלך הדברים כך היא, דמאן דלא קא מרחם לא מרחמין עליה, ולכן אע"פ שכבר עברו עליה כמה יום הכפורים ולדעת רבי הרי יוהכ"פ מכפר אין בלא תשובה, ולא נפטר מן היסורים, וכמש"נ שאינם בגדר עונש.

ואמרו (ב"מ שם) וע"י מעשה הלכו, יובא חד הוה קא כנשיא (מכבדת) אמתי' דרבי ביתא, הוה שדין בני כרכושחא, (היו מוטלים שם בני חולדת) וקא כנשא להו. אמר לה שבקינהו, ורחמיו על כל מעסיו כחיב, אמרי, הואיל ומרחם נרחם עילו', יעו"ש, הרי להדיא שזו סגולה בדוקה, כיון שנרום, ירחמו עלינו מן השמים, ונזכה כולנו ליום הדין הבא עלינו לטובה.

אך יש לדעת, שכיון שאנו מבססים את תפילוננו על מידת הרחמנות של מלך מלא רחמים, שומה עלינו להתאזר במידת הרחמים אחד כלפי חבירו, להגביר במעשי רחמים עם הבריות ואז אפשר להסתמך על מידת הרחמים של הנורא ולבקש על נפשינו, שכך היא מדת הקב"ה, "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים" וכיוצ"ב מצינו ברבנו הקדוש, שעל ידי מעשה נאו עליו יסודים נוראים שלוש עשרה שנה, וע"י מעשה הלכו, דהווא עגל דהורו קא ממסו ליה לשחיטה, אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי, אמר ליה, זיל לכך נוצר, אמרי (ברקיעא), הואיל ולא קא מרחם ליחו עליה יסורים, וע"י מעשה הלכו, יומא חד הוה קא כבשא אמתיה דרבי ביתא, הוה שדיא בני כרכושנא וקא כבשא להו, (היו מדטלים שם בני חולדה, והייתה מכבדת אותם) אמר לה שבקינהו "ורחמיו על כל מעשיו", אמרי (ברקיע) הואיל ומרחם נרחם עליה (ב"מ פ"ה.), הרי שמידת הרחמים מן השמים מתגלגלת לפי הבהגתו של האדם ורחמיו עם הבריות. *

עא

פ ח ד י צ ח ק

ס פ ר

פחד יצחק

ס א ת

הוד כבוד ארוננו מורנו ורבונו כש"ת
מרן הנאון רבי יצחק הוטנר זצוקללה"ה

קונטרס קיימו וקבלו

דברי תורה בהלכות דעות וחובות הלכות
בעניניא דסורים

הנה מפורש אמרו חכמים שהיסורין נקראים ברית. ברית-יסורין. עלינו לפרש לעצמנו את ענין הברית דיסורין בשפה ברורה. תוכנה של כל ברית הוא היחוד היותר אפשרי של שני דברים הקיימים כל אחד לעצמו. וידוע הוא שישנן שתי ברכות מיוחדות על שני סוגי השמועות, שמועות טובות ושמועות רעות, על הטובות הוא אומר הטוב והמטיב, ועל הרעות הוא אומר דיין האמת. והיינו משום שאין בידינו לברך הטוב והמטיב על שמועות רעות. אלא שכל זה הוא בפה, אבל על חובות הלכות אמרו שצריך לקבלינהו בשמחה. כלומר, יתכן לו לאדם לקבל יסורין מתוך הכרת הלב בטובתן של יסורין, אבל אי אפשר לו לאדם לחביא הכרה זו לידי ביטוי שפתים של ברכה בהדיא. וכל זה אינו נוהג אלא ביום הוה, אבל ביום ההוא של אחרית הימים אין כאן אלא הטוב והמטיב. ביום ההוא יהיה השם אחד. ונמצא דאדם המקבל יסורין באהבה שבלב, וכפה הוא מברך עליהם דיין האמת, הרי הוא מאחד בשעה זו את שתי ההנהגות של דיין האמת ושל הטוב והמטיב. ועל ידי כך הולך ונוצר הברית דיסורין, שהוא היחוד והחיבור של שתי ההנהגות הללו. וביותר עומק הלא הוא האיחוד והחיבור של היום הזה והיום ההוא.

ג) ומרן בעל חוון איש, שהיה בעל ברית היסורין הכי טובה, כותב: "אין עצב בעולם למי שמכיר את אור האורות של האמת". פירוש לדבריו, האמת יש לה שתי אורות: אחד של דיין האמת ואחד של הטוב והמטיב, אבל שניהם ביחד, הוא הוא, "אור האורות של האמת". ושניהם ביחד הוא סוד ברית-היסורין. ולמי שמכיר איחוד ברית זה, אין עצב בעולם.

ספר חסידים

שחיבר

רבינו יהודה החסיד

עם

פירוש מדברי רבי סעדיה חלאוניה
רבי דוד גרינהוט ורבי דוד אפטרוד

ברית עולם

מאת רבי חיים יוסף דוד אוולאי

מקור חסד

מקורות ציונים ופירושים

מאת

ראובן מרגליות

במלבוש של קודם לכן [ו] ורבינו הקדוש היה נראה בבגדים חמודות שהיה לובש בשבת ולא בתכריכין [ז] להודיע שעדיין היה בתוקפו ופוטרו את הרבים ידי חובתו בקידוש היום ולא כשאר המתים שהם חפשי מן המצות כי אם כחי [ח] בבגדים כמו שהיה לובש בחייו והצדיקים נקראים חיים אפי' במיתתם [ט] ופוטרו בקידוש בני הבית [י].

קדמא י"ח א אות ג. [ז] ע' כתובות ק"ג סע"א שלא מוזכר שהיה לבוש בבגדים החמודות של שבת ושהיה פוטר בני ביתו בקידוש היום, ובק"י כ' דסברא היא שבש"ק שהוא יום שניתן לעונג ולא לצער ואסור להתעצב בו כשבא רבינו הקדוש בכדי שלא יעלה על זכרון בני ביתו העדרו אם היה לבוש תכריכין או אם שינה מהרגלו בחיים חיותו לפטרם בקידוש היום היתה ביאתו גורמת להם עוד יותר צער לכן כשנתגלה להם היה כדרכו מקודם, ויעוין בירושלמי כלאים פ"ט ה"ג חכריכי המת אין בהם משום כלאים וכו' דכתיב במתים חפשי כיון שאדם מת נעשה חפשי מן המצות, רבי צוה ג' דברים בשעת פטירתו וכו' ר"ח מוסיף אל תרבו עלי תכריכין כו', מילתיה אמרה בסדין אחד נקבר רבי, דרבי אמר לא כמה דבר נש אויל הוא אתי כו', משמע שכל כמה דאתי לא הוי בתכריכין כי אם במלבושים כבחיים חיותו, ומובן שבשבת לבש הבגדים החמודות שלו וכך אחזני להון. [ח] יעוין בשבת ק"א ב שנקטו הך במ"ב

עולת ראייה (לקוטים)

לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא אמר כל המתים, כמו כל יורדי דומה, כי אותם החיים במתתם חיים ממש הלא יש מהם שבה גם אח"כ, כמ"ש בספר חסידים (סי' תתשכ"ט), שאע"פ שנאמר במתים חפשי, מן המצות, יכול ה' רבנו הקדוש להרציא את בני ביתו ידי חובת קידוש היום, לפי שהי' במדרגת חי לעבוד ד' במעלה גבוהה מאד, ופעולתו שגבה כבחיים.

סדר תפלה

עם פירוש

עולת דאיה

מאת

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

כרך ראשון

חפלות לימי החול. ברכות. ד"ח. הנזכה ופורים

